

Slovo o Čovjeku Plemenitom – Slovo o dr. Sulejmanu Mašoviću

Sa sigurnošću možemo reći da u posljednjih pedesetak godina dr. Sulejman Mašović, nesumljivo, predstavlja najmarkantniju osobu u Islamskoj zajednici Hrvatske i jednog od najagilnijih i najuspješnijih intelektualaca na prostoru bivše Jugoslavije.

Povodom četrnaeste obljetnice njegove smrti, prigodno se valja prisjetiti njegova lika i djela, slovom zabilježenim i na našoj web stranici.

Oni koji su ga poznavali svjedoče da posljednjih pet decenija njegova života nije zabilježena niti jedna značajnija vjerska manifestacija na kojoj ne bi sudjelovao. Ne stoga što je bio član svih vrhovnih i republičkih tijela Islamske zajednice, nego stoga što je bio i član mnogobrojnih savjeta tih tijela iz oblasti vjerskog obrazovanja i prosvjećivanja, kulture, vjerskih znanosti, vjeronaučnih savjeta i dr.

Tijekom svojeg pedesetogodišnjeg vrlo aktivnog rada, prof. dr. Sulejman Mašović napisao je mnogobrojne članke, znanstvene radove i referate.

Ono po čemu će dr. Mašović ostati zadugo upamćen jeste pokretanje tribine pri Islamskoj zajednici, čuvene tribine „Četvrtkom navečer“, čiji je bio i voditelj gotovo do preseljenja na ahiret. Tribinu je pokrenuo prije 45 godina, a ona danas, njemu u čast, nosi naziv Tribina dr. Sulejmana Mašovića.

Koliko je na toj Tribini održao predavanja, nemoguće je znati. No ono što znamo, jeste da je on u vjerskom i intelektualnom smislu mnogobrojne muslimane Zagreba upoznao sa moralnim zasadama vjere islama. Otuda, složiti će se brojne generacije zagrebačkih muslimana, dr. Mašoviću pripada neotuđivo pravo na titulu „vjerskog učitelja muslimana Zagreba i Hrvatske.“

No, njegovo djelovanje, nikako nije bilo ograničeno samo na područje Hrvatske, jer se u njegovoj biografiji navodi da se i u poodmakloj životnoj dobi odzivao na sve pozive i polazio na daleke pute kako bi održao predavanja i pružio islamske savjete vjernicima diljem bivše Jugoslavije.

Bilježi se, također, da nije bilo ni jednog džemata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, u kojem nije održao predavanje. Upravo stoga je, dugi niz godina, dr. Mašović bio najpopularniji i najtraženiji predavač po džematima, džamijama i mesdžidima.

Kao predstavnik Islamske zajednice prof. dr. Sulejman Mašović dao je ogromnan doprinos mnogobrojnim dijalozima s drugim vjerskim zajednicama. Njegovo sudjelovanje u tim dijalozima nije bilo samo unutar granica Hrvatske, nego i diljem Europe i svijeta. Sa tih puteva uvijek je dolazio s nekim novim spoznajama, koje je nesebično, preko tribine ili drugim prigodama, prenosio vjernicima.

Ono što je krasilo rahmetli dr. Mašovića jesu njegove osobine iznimne skromnosti i samozatajnosti. Oni koji su ga dobro poznavali, poput uvaženog muftije Ševke ef. Omerbašića, svjedoče da tijekom svojeg dugogodišnjeg pregalačkog rada, dr. Mašović nikada nije tražio nikakvu protuuslugu niti materijalnu korist. Ako se i za koga može sa sigurnošću ustvrditi da je bio i ostao dobrovoljac, predajući se islamskom prosvjećivanju i aktivnostima, onda se to bez sumnje može za našeg dragog *doktora*, kako su ga prijatelji i poznanici svakodnevno oslovljavali.

U svoj rad na vjerskoj edukaciji starijih i mlađih naraštaja, dr. Sulejman Mašović je pored ozbiljnosti, unosio i svoj nenadmašni smisao za humor i šalu. Zato će ga mnoge generacije pamtiti po krajnje kulturnom, humanom i ljudskom postupku prema drugima.

Na sjednicama upravnih tijela Islamske zajednice dr. Mašović se nikada nije osvrtao na greške iz prošlosti svojih suradnika. Svako njegovo istupanje odisalo bi poticajima za budućnost.

Dr. Mašović je bio utemeljitelj KDBH „Preporod“, te aktivan član DD „Merhamet“. U svojstvu urednika za područje islama, sudjelovao je u pripremi Leksikona religije, Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“ u Zagrebu, te je bio član stručnih tijela organizacije UNESCO-a i dr.

Teško bi bilo na nekoliko stranica nabrojati sve ono što je utkano u život i djelo dr. Sulejmana Mašovića.

Dug prema rahmetli *doktoru* Islamska zajednica u Hrvatskoj ne želi „odužiti“ samo obilježavanjem obljetnica njegove smrti, niti nastavkom održavanja tradicionalne Tribine četvrtkom, čiji je on utemeljitelj.

Jedan od načina da se zauvijek ostavi i pisani trag o socijalnim, etičkim ali i vjerskim aspektima djelovanja dr. Sulejmana Mašovića jeste i nastajanje magistarskog rada kojim će se Islamska zajednica samo djelomično odužiti za

trajno dobro koje je *doktor* uvakufio muslimanima ovih prostora, a napose muslimanima Hrvatske.

U procesu nastajanja magistarskog rada, potpisnica ovih redaka je, između ostalog, posegnula i za razgovorom sa *doktorovim* najbližim suradnicima i ljudima koji su ga najbolje poznavali. Jedan od njih je i muftija Ševko ef. Omerbašić. Stoga u nastavku ovih redaka, donosim mali dio onoga što sam, u razgovoru sa našim uvaženim muftijom, zabilježila o rahmetli dr. Mašoviću. Kada bude nafake da rad bude dovršen i doživi svoju konačnu verziju, sasvim sigurno ćete dobiti potpuniju sliku o čovjeku, čiji bi životni put, rad i djelovanje, kao i energija i entuzijazam kojima je plijenio, bili dovoljni za više života, a ne samo za jedan život, koji je po mišljenju svih nas koji smo ga poznavali, rano, pa i prerano završio! Jer i danas se, četrnaest godina nakon njegova preseljenja na ahiret, osjeća nenadoknativa praznina u mimeru i safovima zagrebačke džamije i mesdžida diljem Hrvatske!

Učenjem tewhida i poklanjanjem hatme pred njegovu plemenitu dušu, u petak pred džumu (03.02.2012./11.03.1433.) i u noći Mevluda, 12. Rebiu-l-evvela, 1433.god., zagrebački džemat je i još jednom molio Uzvišenog Allaha da svjetlošću obasja kabur ovog rahmetlije, da mu se smiluje i nagradi ga nejljepšom nagradom kojoj vjernik teži – dženneti-firdewsom!

AMIN

Iz intervjua sa muftijom Ševkom ef. Omerbašićem

- **Osobno ste poznavali rahmetli dr. Sulejmana Mašovića. S njim ste surađivali i privatno se družili. Lahko ćemo se složiti da je s njegovom smrću u Zagrebačkom džematu i IZ-u u cjelini, nastala neizmijerna praznina. Koliko je stvarno Islamska zajednica izgubila odlaskom ovog velikana?**

Muftija Omerbašić: Možete zamisliti koliko gubi jedna Zajednica kada umre čovjek po kome je Islamska zajednica u Zagrebu bila prepoznatljiva. Taj gubitak se i danas osjeća. Još uvijek se nije našao vedar član Zajednice koji bi tu prazninu popunio. Za rahmetli dr. Mašovića nije bilo nerješivog problema. Rijetko se kada ljutio i rijetko je koga kritizirao, osim ako se radilo o nebrizi za ugrožene muslimane, ostavljene na milost i nemilost društva. Silno je volio svoj koncept humanog i socijalnog islama

sprovoditi u djelo. Dr. Mašović je bio čovjek koji je volio usrećiti i oraspoločiti sve oko sebe, makar zbijao šalu na račun svoje supruge i samoga sebe. Brojne su njegove dosjetke na osobni račun. Islamska zajednica u Zagrebu se, bez doktora, u mnogome promijenila. Postala je previše ozbiljna.

- **Po završetku Kraljevske Skopske medrese, mladi Sulejman Mašović, odlazi na svoj prvi imamski posao u Niš, u kojem, po iskazima svjedoka, vjeski život uspijeva podići na visoku razinu. Pretpostavljam da je dr. Mašović i sa Vama dijelio uspomene na taj period. Imate li kakvih posebnih saznanja o tom periodu njegova života?**

Muftija Omerbašić: Najviše je govorio o uspomena iz svoje rodne Nove Varoši. U šali je govorio da je rođen u New Yorku (tako se Nova Varoš kaže na engleskom). Volio je govoriti o svom ocu koji je imao dvije žene. Volio je govoriti i o periodu svoga rada i života u Sarajevu. Bio je zadužen za muhadžire sa Drine, od Foče do Višegrada, koji su bili smješteni na Ali-pašinom mostu. Znao je reći da mu nikada ne blijede slike izbjeglica koje su utekle četničkim noževima. O kraljevoj Medresi u Skopju nije puno govorio. Ne znam zašto, ali najvjerojatnije jer je veliki broj svršenika te Medrese postalo komunistima. Nije znao odgovor, zašto je baš ta škola, koja je trebala biti vjerska, dala toliko komunista. O svom imamskom radu u Nišu, također je malo govorio, osim što je prenosio šale iz života muslimana Roma. Bio je veliki poznavatelj srpskog mentaliteta. O njima je puno govorio. Kada je došao u Zagreb, zaposlio se u Ministarstvu izbjeglica gdje je polučio goleme rezultate. Na radnom mjestu šef mu je bio rahmetli dr. Salih Kulović, koga sam ja, kao mladi imam, zatekao i klanjao mu džanazu. Dr. Kulović je bio prijatelj sa rahmetli muftijom Muftićem. Dr. Sulejman je sa humanitarnog i socijalnog rada imao brojne dosjetke. Puno je putovao po Hrvatskoj i držao predavanja. Tako je, na primjer, držao predavanja po Zagorju, govoreći, između ostalog, i o alkoholu. Na predavanje bi donio dvije teglice – u jednoj alkohol, a u drugoj vodu. Da bi bio što upečatljiviji u govoru o štetnosti alkohola, stavio bi glistu u teglicu alkohola koja bi odmah uginula, dok bi se glista u teglici sa vodom, i dalje normalno kretala. Kaže da mu je na jednoj od tih demonstracija jedan Zagorac rekao: *Sada znam zašto mi Zagorci nemamo glista!* Govorio je i da je na

predavanjima znao zaspati, u što smo se mogli uvjeriti više puta. Probudile bi ga čistačice rekavši mu da su svi otišli prije nekoliko sati.

- **Tijekom svojeg života, dr. Mašović je naročitu brigu posvećivao proučavanju odnosa islama i znanosti, a osnovni imperativ mu je bio islamsko prosvjećivanje ljudi svih dobnih uzrasta, osobito najmlađih. Jednom prilikom ste izjavili da u Zagrebu nikada nije prekidan vjeronauk, upravo zahvaljujući dr. Mašoviću. Možete li se osvrnuti na taj segment njegova djelovanja?**

Muftija Omerbašić: Rahmetli doktor je bio najveći pobornik vjeronauka. Govorio je da oni koji su završili vjeronauk mogu postati muslimani, a ostali samo ako ih Svevišnji odredi. Sva njegova aktivnost se odvijala oko vjeronauka. Često je dolazio na vjeronauk *s obrazom*, noseći čokolade djeci, koja su ga jako voljela i s njim rado pričala. Dobro se sjećam perioda kada je čokolada u bivšoj Jugoslaviji bila golema rijetkost. On bi iz Beča, od svoje kćeri i sina donosio najkvalitetnije čokolade i častio djecu. Njegova izlaganja o vjeronauku bila su u skladu s najnovijim pedagoškim uvjetima. Ni jedna nova vjeronaučna godina, kao niti završna vjeronaučna svečanost, nije prošla bez njegova izlaganja. Kod imama se uvijek interesirao za stanje djece. Mislim da nitko nije bolje znao, uz pomoć znanosti, potvrđivati islamske istine. Ja sam, na primjer, od njega mnogo naučio o Tolstoju. Nekad bih pomislio da doktor pretjeruje kada govori o Tolstojevom interesu za našu vjeru. Danas na službenom portalu Ruske Federacije pod nazivom *Islam toDay* možete naći najozbiljniju tvrdnju ruskih autoriteta da je Tolstoj za života prihvatio islam. Dolazeći sa raznih znanstvenih skupova, rahmetli doktor je uvijek donosio znanstvene informacije koje su se ticale islama.

- **Povodom obilježavanja jedne od obljetnica doktorove smrti, izjavili ste da je on bio savjest Islamske zajednice u Zagrebu. Sretnici koji su ga upoznali znaju da se u njegovim očima moglo vidjeti iskrenje na spomen islama i Poslanika. Voljela bih da se posebno osvrnete na brojne vrline koje su ga krasile. Posvjedočite o humanom, plemenitom i marljivom, ali i krajnje skromnom i samozatajnom čovjeku, kakav je dr. Sulejman Mašović bio.**

Muftija Omerbašić: Uistinu je bio savjest Zajednice, ne samo zagrebačke, nego i hrvatske. Tu je uistinu bio odlučan. Potpuno bi se promijenio kada bi govorio o islamu i bijedi. Koliko je bio samozatajan, govori i njegova bolest, koju je sa sobom nosio desetak godina. On je imao

zločudni tumor za koji nitko nije znao dok nije odvezen u bolnicu. Dobro se sjećam njegovih molbi, da pri odlasku u Rijeku, odem do Ekrema Budimlića, koji je radio u bolnici, i donesem lijek koji je potreban nekom siromahu koji se nema sredstava liječiti, a zapravo, taj je lijek njemu trebao. Do dana kada je otišao u bolnicu, nitko među nama nije znao da je teško bolestan. Zadnjih dana života došao bi u Mešihat i meni s vrata govorio *Ševki-šejh primaš li selam*, što je značilo da bi želio sa mnom razgovarati. Naručio bih mu kahvu a, ako je tema bila zanimljiva, razgovor bi trajao i po nekoliko sati. Najviše čime smo mu mogli nadoknaditi sate i sate rada, bilo bi da mu kupimo neku knjigu koju je volio. Mjesecima smo ga molili da sabere svoje rukopise kako bismo ih objavili. Teško smo ga uvjerali u to. Nažalost, tu zbirku svojih predavanja i članaka nije dočeka, nego smo je posmrtno objavili. Mislim da bi se žestoko borio protiv toga da se Tribina nazove njegovim imenom jer je izbjegavao sve vrste popularizma. Kada sam na predavanju i kada voditelj Tribine pozove da mu proučimo Fatihu, sa velikom sjetom i poštovanjem razmišljam o njemu.

- **Koliko je Islamska zajednica u Hrvatskoj činila i koliko čini da se život i djelo ovog velikog čovjeka nikada ne zaboravi?**

Muftija Omerbašić: Spomen ploča u Kongresnoj dvorani *h. Salim Šabić* ostat će među muslimanima Zagreba podsjećanje na njega i kada nestane svih nas koji smo bili njegovi suradnici. Muslimani općenito moraju svoje zaslužne osobe otrgnuti zaboravu. Do sada smo malo na tomu činili. To nije njegovanje kulta, kako nam znaju prigovarati za doktora i Salima Šabića. To je praktična primjena hadisa Božjeg poslanika u kome kaže: *Spomen na mrtve niti koristi niti šteti, ali bode oči živom*. Svaki puta kada nas voditelj Tribine pozove da mu proučimo Fatihu i mi to učinimo – imamo se priliku na najbolji način prisjetiti i odati dužnu pažnju rahmetli dr. Sulejmanu Mašoviću. Molimo Svevišnjeg neka mu podari džennet koga je, po našoj ljudskoj pameti, zaslužio. Amin!

Lamija Alili